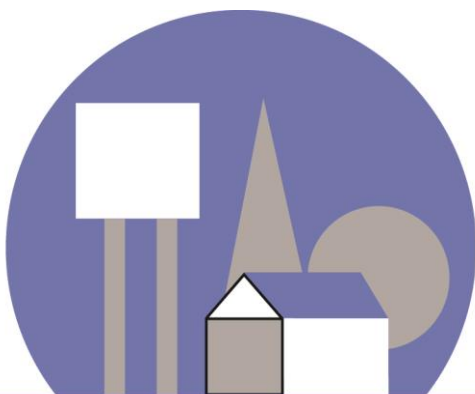

המכון לחקר הקיבוץ והרעיון השיתופי אוניברסיטת חיפה

הקיבוץ בעת הקורונה אוגוסט 2020

מיכל פלגי ואליאט אורחן

אוגוסט 2020

חקיבוץ בימי הקורונה – סקר חדש

בסקר חדש שנערך על ידי צוות המכון לחקר הקיבוץ והרעיון השיתופי באוניברסיטת חיפה נבדקו הנושאים הבאים: 1. היבטים שונים על מצבו הכלכלי והחברתי של הקיבוץ; 2. תפקוד המערכות הפנים קיבוציות והחוץ קיבוציות בעת הקורונה; 3. תחושת החוסן הקהילתי של הקיבוץ; 4. תחושת החוסן האישי של תושבי בימי הקורונה. על הסקר השיבו 590 איש ואישה מ-30 קיבוצים שנדגמו במדגם מקרי. חלק מהשאלות בשאלון זה נשאלו בסקר דעת קהל בקיבוצים (נקרא ינואר 20) שנערך בינואר 2020 - לפני פרוץ הקורונה בארץ - וענו עליו, במדגם מקרי קרוב ל-2000 איש ואישה. נציג את ההשוואה בין שני הסקרים רק בלוח הראשון. בו קיימים ההבדלים הגדולים ביותר בין שתי התקופות. את ממצאי סקר ינואר 2020 ניתן למצוא באתר המכון לחקר הקיבוץ <http://kibbutz.haifa.ac.il>.

1. היבטים שונים על מצבו הכלכלי והחברתי של הקיבוץ

א. מצב הקיבוץ בתחום הכלכלי

בלוח הבא מוצגות עמדותיהם של המשיבים על מצבו הכלכלי של קיבוצם ותפקודם של בעלי התפקיד הכלכליים עם השוואה לאותן שאלות שנשאלו בינואר 2020.

לוח 1: מצב הקיבוץ בתחום הכלכלי – השוואה לפני ובזמן הקורונה (באחוזים).

מצב הקיבוץ:		לא טוב	בינוני	טוב	ס"ה
מבחינה כלכלית	אוגוסט 20	21	36	43	100
	ינואר 20	17	31	52	100
מבחינת תפקודם של רוב נושאי התפקידים המשקיים	אוגוסט 20	20	31	49	100
	ינואר 20	19	46	35	100

ענו על השאלות אלו ב-2020 כ-586 משיבים

לפני פרוץ הקורונה מעל מחצית מהמשיבים (52%) ציינו שמצבו הכלכלי של קיבוצם טוב. בסקר זה, שנערך כחצי שנה לאחר פרוץ הקורונה חלה ירידה בשיעור הסבורים שמצבו הכלכלי של קיבוצם טוב לפחות ממחצית (43%). לעומת זאת חלה עלייה – מ-35% ל-49% - בשיעור הסבורים שתפקודם של רוב נושאי התפקידים המשקיים טוב.

אתגרי הקיבוץ המרכזיים בעת הקורונה – בתחום הכלכלי

להלן מוצגים אתגרי הקיבוץ המרכזיים המתייחסים למצב הכלכלי בתקופת המשבר, תעסוקה מפרנסת ולהשלמת הכנסה. רוכזו הרעיונות הבולטים מתוך הציטטות הממחישות את דעת המשיבים לנושא. אין להתייחס לכמות ההערות אלא למהותן בלבד.

העצמה כלכלית ותעסוקתית בעקבות המשבר הכלכלי: להבטיח פרנסה לנפגעים כלכלית, למצוא תעסוקה למובטלים ולחל"ת בקיבוץ, לדאוג להשלמת הכנסה למי שניפגע, ליצור מקומות עבודה חדשים.

לדאוג לאוכלוסיה במציאת תעסוקה: לדאוג שחברי הקיבוץ שיצאו לחל"ת יחליפו שכירים, לתמוך בחברים העצמאים ולדאוג לנפגעים מקריסת התיירות ולפנסיונרים.

לתחזק את הפעילות הכלכלית של הקיבוץ: להמשיך לייצר פרנסה עבור כולם, לארגן תקציב חדש מותאם לתקופה, לשקם את הענפים שנפגעו, לטפח את החקלאות, לנצל הזדמנויות עיסקיות ולפתוח עסקים חדשים.

לפתח גמישות כלכלית במציאות משתנה: לדאוג למקורות כספיים עבור חובות הקיבוץ, לשמור על מקורות ההכנסה למען הבטחון הכלכלי בעתיד, לשמור על כספי הקיבוץ עד יעבור זעם הקורונה.

ב. מצב הקיבוץ בתחום שיתוף החברים בקבלת החלטות ובתחום השוויון

הלוח הבא משווה את הערכת המשיבים בזמן הקורונה לגבי מצבו החברתי של קיבוצם, תפקודם של רוב נושאי התפקיד החברתיים, וכן לגבי הדמוקרטיה והשוויון בקיבוץ.

לוח 2: מצב הקיבוץ מבחינת ההתנהלות החברתית בזמן הקורונה (באחוזים).

מצב הקיבוץ:	לא טוב	בינוני	טוב	ס"ה
1. מבחינה חברתית	21	29	50	100
2. מבחינת תפקודם של רוב בעלי התפקידים החברתיים	19	31	50	100
3. מבחינת שיתוף החברים בקבלת החלטות	28	33	39	100
4. מבחינת השוויון בין החברים	30	37	33	100

ענו על שאלה זו 585

מחצית מהמשיבים סבורים שמצב קיבוצם מבחינה חברתית טוב וכך גם תפקודם של רוב בעלי התפקיד החברתיים. מעל לשליש סבורים שמצב הקיבוץ טוב מבחינת מבחינת שיתוף החברים בקבלת החלטות כלומר, מבחינת הדמוקרטיה הפנימית וכחמישית שמצב קיבוצם לא טוב. כמו כן, שליש מהמשיבים סבורים שמצב קיבוצם טוב מבחינת השוויון בין החברים בקיבוצם ושיעור דומה סבורים שמצבו לא טוב.

אתגרי הקיבוץ המרכזיים בעת הקורונה

להלן מוצגים אתגרי הקיבוץ המרכזיים המתייחסים לתיפקוד בעלי התפקידים. רוכזו הרעיונות הבולטים מתוך הציטטות הממחישות את דעת המשיבים לנושא. אין להתייחס לכמות ההערות אלא למהותן בלבד.

להוביל את הקיבוץ מבחינה כלכלית וחברתית: לשמור על ניהול תקין ולחזק ניהול במצב משברי, לטפח את האמון בין ההנהלה לחברים, לחזק את תפקוד המערכות השונות על אף המגבלות, לטפל בבעיות ביטחון, לצמצם בעלי תפקידים, להעביר מידע אמין, לקיים משק אוטרקי למצב חירום, לקדם נושאים שעל סדר היום לרבות שינויים. לתכנן ולהגיש תכנית עבודה ותכנית השקעות בהתאם למצב.

ג. תפקוד מערכות הקיבוץ בעת הקורונה

המערכות הקיבוציות המטפלות בשלל תחומים עמדו בעת הקורונה בפני אתגרים חדשים. מצד אחד להמשיך בשגרת החיים ומצד שני להתמודד עם סוגיות חדשות. הלוח הבא בוחן את דעתם של המשיבים לגבי מצב קיבוצם מבחינת תפקודה של המערכת החברתית וכן מבחינת הטיפול בביטחון הסוציאלי.

לוח 3: הערכת מצב הקיבוץ מבחינת תפקוד מערכות החברה והביטחון הסוציאלי בזמן הקורונה (באחוזים).

מצב הקיבוץ:	לא טוב	בינוני	טוב	ס"ה
1. מבחינת קליטת הבנים/ות לחברות	20	26	54	100
2. מבחינת פעילויות תרבות ושעות הפנאי	14	30	56	100
3. מבחינת הטיפול בביטחון הפנסיוני לחבר	16	21	63	100
4. מבחינת הטיפול בזכויות החבר/ה בעבודה	23	29	48	100
5. מבחינת היחס כלפי וותיקי הקיבוץ	12	14	74	100
6. מבחינת הצמיחה הדמוגרפית בקיבוץ	14	25	61	100
7. מבחינת מערכת החינוך	7	22	71	100

ענו על השאלות כ-580 משיבים

לוח 3 מציג את הערכת המשיבים לגבי מצב קיבוצם בתחומי החברה והביטחון הסוציאלי. נמצא, בסדר יורד, שהיחס כלפי וותיקי הקיבוץ נתפס כטוב על ידי כשלושה רבעים מהמשיבים, מצב הקיבוץ מבחינת מערכת החינוך, הטיפול בביטחון הפנסיוני של חברי הקיבוץ וכן הצמיחה הדמוגרפית נתפס כטוב על ידי כשני שלישים מהמשיבים. קליטת בנים/בנות לחברות, פעילות התרבות ושעות הפנאי, והטיפול הקיבוץ בזכויות החברים בעבודה נתפס כטוב על ידי כמחצית המשיבים. השינוי המשמעותי ביותר, בהשוואה לסקר דעת קהל שנערך בינואר 2020, נמצא בפעילות התרבות ושעות הפנאי שם יש, בעת הקורונה, ירידה של 10% בסבורים שמצב קיבוצם טוב

אתגרי הקיבוץ המרכזיים בעת הקורונה

להלן מוצגים אתגרי הקיבוץ המתייחסים להפעלת מערכות חינוך ופעילות תרבותית וחברתית. רוכזו הרעיונות הבולטים מתוך הציטטות הממחישות את דעת המשיבים לנושא. אין להתייחס לכמות ההערות אלא למהותן בלבד.

להפעיל את מערכת החינוך לקראת התחלת הלימודים, לדאוג להשלמה מערכת החינוך הפורמלי במערכות הבלתי פורמליות בקיבוץ, להפעיל את מערכת החינוך כך שההורים יוכלו לצאת לעבודה, לשמור על שגרה עבור הילדים, שלא ישלמו מחיר כבד מדי.

המשך ביצוע פעילויות חברתיות, חינוכיות ופעילויות תרבות, לשמור על הקהילה באמצעות הפעלת מערכות התרבות בתנאים המגבילים, לקיים את החגים, לתת מענה תרבותי לכל שכבות הגיל.

אתגרי הקיבוץ המתייחסים לתחום הערבות ההדדית בתקופת המשבר.

תרגום הערבות ההדדית מהלכה למעשה - לשמור על לכידות האוכלוסיה נגישות לרפואה ומזון.

"ראשית לשאול ולהתעניין מה קורה עם כל אחד ואחד ולעיתים יש כאלו שנופלים בין הכסאות ולא יודעים מה קורה איתם, בעיקר בודדים ופנסיונרים..."

דאגה לרווחת החברים ובעיקר המבוגרים שאותם מעדיפים להדיר מפעילויות ומהזירה הציבורית כשם שהיו לפני הקורונה, שמירה וטיפול באוכלוסיות החלשות והגברת העזרה ההדדית, שמירה על בריאות כל הקהילה.

קיום קהילה תומכת עם ערבות הדדית גבוהה: עזרה הדדית בעיקר לקשישים שאין להם ילדים בקיבוץ, לשמור על החוסן הכלכלי והחברתי של הקהילה ע"י שקיפות והוגנות, לעבור את התקופה ללא מתים וכמה שפחות נזק נפשי וכלכלי לחברים, להגיב מהר ובשקיפות למקרי מחלה, לבדוק אבטלה ולהפעיל את הקרן לערבות הדדית בעת הצורך.

2. תפקוד המערכות הפנים קיבוציות והחוץ קיבוציות בעת הקורונה

א. תפקוד המערכת הפנים קיבוצית

נבדקה גם ההערכה הניתנת לתיפקודם של הצוותים השונים המתמודדים עם אתגרי הקורונה והשלכותיה. הלוח הבא מציג את דעת המשיבים.

לוח 4: הערכת תפקודם של הצוותים המובילים בקיבוץ בעת הקורונה (באחוזים)

מידת ההערכה לתפקוד:	נמוכה	בינונית	גבוהה	סה"כ
צוות החירום הקיבוצי	9	15	76	100
ההנהלה החברתית	17	22	61	100
ההנהלה הכלכלית	19	28	53	100
המזכירות/ההנהלה מתפקדת כראוי	15	21	64	100

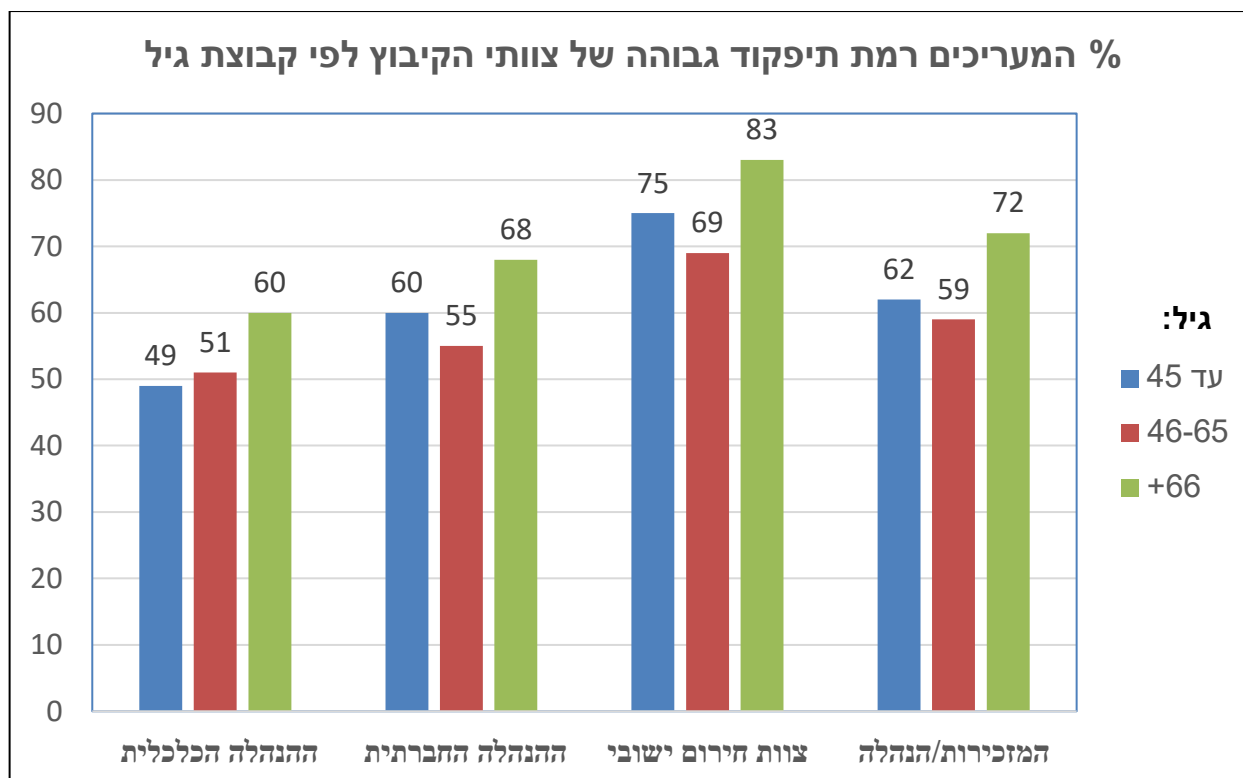
ענו על שאלות אלו 590 משיבים

כפי שניתן לראות ההערכה הרבה ביותר, של שלושה רבעים מהמשיבים, ניתנה לצוות החירום הקיבוצי שתפקידו בעת הקורונה היו מרכזיים. קרוב לשני שלישים מהמשיבים סבורים שתפקודן של המזכירות/ההנהלה וכן של ההנהלה החברתית טוב וכמחצית שתפקוד ההנהלה הכלכלית טוב.

יחד עם זאת, נמצא גם שפחות ממחצית המשיבים (44%) הביעו שביעות רצון מההענות בעלי התפקיד המרכזיים בקיבוץ לפניות האישיות שלהם.

תיפקודם של הצוותים המובילים בעת הקורונה לפי קבוצות גיל

האיור הבא מציג את הערכת תיפקודם של הצוותים הפנים קיבוציים בעת הקורונה לפי קבוצות גיל.

בניתוח הערכת תיפקודם של הצוותים הפנים קיבוציים בעת הקורונה נמצאו הבדלים בין קבוצות הגיל. רבים המבוגרים בהשוואה לקבוצות הגיל האחרות המעריכים את רמת תיפקודם של הצוותים הפנים קיבוציים כגבוהה.

אתגרי הקיבוץ המרכזיים בעת הקורונה – הצוותים הקיבוציים

להלן מספר ציטוטים המתייחסים לאתגרי צוות יעודי לטיפול בקורונה - צח"י.
הציטוטים ממחישות את דעת המשיבים לנושא ואין להתייחס לכמות ההערות אלא למהותן בלבד.

"... הקיבוץ צריך להקים צוות קורונה בו ישבו הפונקציונרים. על הצוות לוודא התנהגות נכונה של מאומתי קורונה ומבודדים על מנת לא לסכן את כל האוכלוסיה..."

"לאנשים קשה לקבל את החלטות צח"י לפעמים כי זה נוגע להם בדברים הכי כואבים שלהם למרות שכמובן צח"י עושה את עבודתו נאמנה ועושה הכל למען ביטחונם ובריאותם של תושבי המקום".
"לתת לאוכלוסיה תחושה של ביטחון ושיש תמיד למי לפנות".

ב. הערכת תפקודם של הגופים נותני השירות בעת הקורונה

הלוח הבא מציג את ההערכה הניתנת לגופים הקיבוציים נותני השירות בתחומים ספיציפיים, חינוך, בריאות, מרכולית.

לוח 5: הערכת תפקודם של הגופים נותני השירות לחברים בקיבוץ בעת הקורונה (באחוזים)

מידת ההערכה לתפקוד:	נמוכה	בינונית	גבוהה	סה"כ
מערכת החינוך בקיבוץ	9	18	73	568
מערכת הבריאות בקיבוץ	12	22	66	582
מרכולית בקיבוץ	5	13	82	584

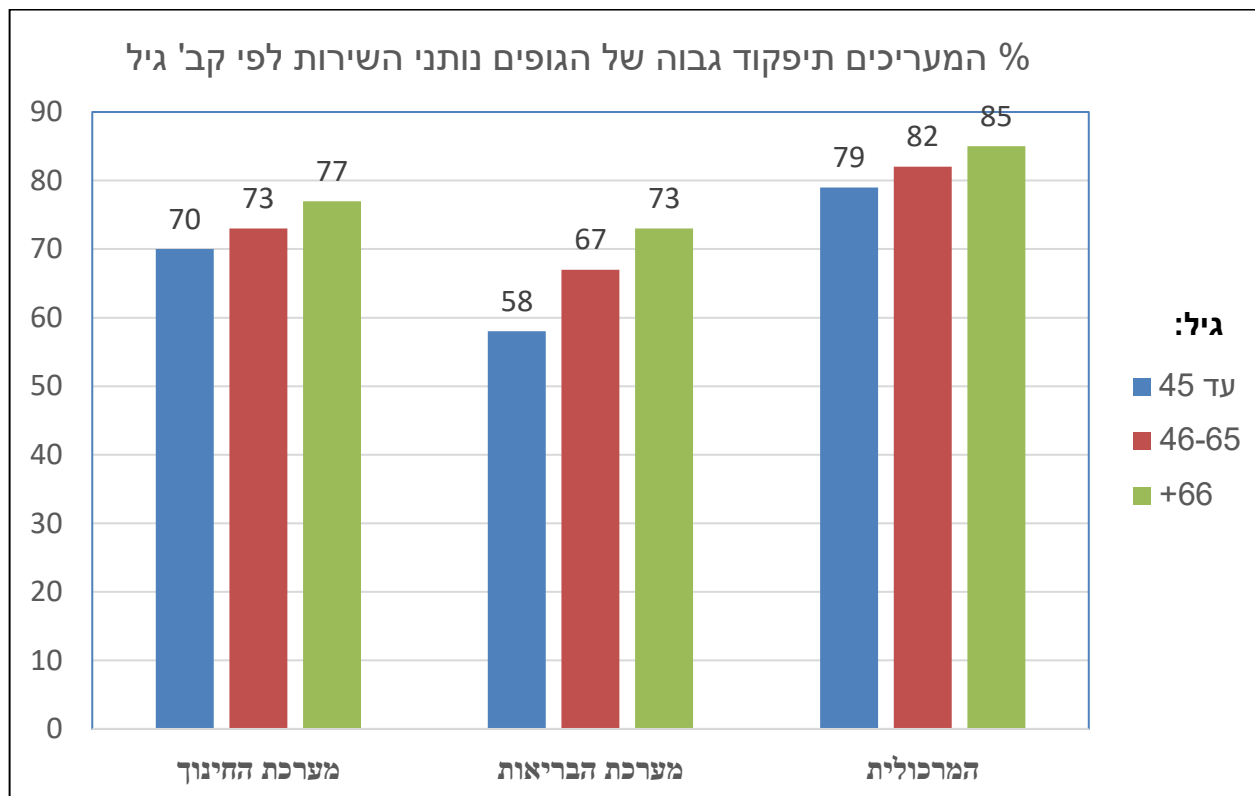
ענו על שאלות אלו 590 משיבים

כללית המערכות הקיבוציות נתפסו כמתפקדות טוב בעת הקורונה על ידי רוב המשיבים. התשובות בסדר יורד הן: 82% מהמשיבים סבורים ששרותי המרכולית בקיבוצם פועלים טוב, 73% שמערכת החינוך פועלת טוב ו- 66% שמערכת הבריאות פועלת טוב ומתפקדת כראוי בעת הקורונה.

כללית ניתן לראות שככל שתפקידי הגוף הקיבוצי יותר ממוקדים בנושא מסויים כך הוא מוערך טוב יותר וככל שתפקידיו כלליים יותר כך הוא מוערך פחות.

ההערכה הניתנת לגופים נותני השירות לפי קבוצות גיל

באיור הבא מוצגת ההערכה הניתנת לתיפקוד מערכת החינוך, מערכת הבריאות והמרכולית בקיבוץ בעת הקורונה.

בניתוח הערכת התיפקוד של המערכות הפנים קיבוציות בעת הקורונה נמצאו הבדלים בין קבוצות הגיל. רבים המבוגרים בהשוואה לקבוצות הגיל האחרות המעריכים את רמת תיפקודם של המערכות הפנים קיבוציות כגבוהה.

ב. תיפקוד המערכות החוץ קיבוציות

בלוח הבא מוצגת ההערכה הניתנת לתיפקודם של הגופים החוץ קיבוציים בעת הקורונה: המועצה האזורית, הממשלה ומשרד הבריאות.

לוח 6: הערכת תפקודם של הגופים החוץ קיבוציים בעת הקורונה (באחוזים)

מידת ההערכה לתפקוד:	נמוכה	בינונית	גבוהה	סה"כ
המועצה האזורית	21	31	48	100
ממשלת ישראל	78	19	3	100
משרד הבריאות	65	29	6	100

ענו על שאלות אלו 590 משיבים

ניתן לראות מהלוח שההערכה הגבוהה ביותר על תפקוד בעת הקורונה ניתנת למועצה האזורית – קרוב למחצית המשיבים מציינים זאת. ההערכה של רוב המשיבים לתפקודם של משרד הבריאות והממשלה נמוכה (65% ו-78% סבורים כך).

לסיכום: ההערכה הניתנת לתפקודם של הגופים החוץ קיבוציים בעת הקורונה נמוכה יותר מאשר ההערכה הניתנת לגופים הפנים קיבוציים. יש להניח שאת הגופים הפנים קיבוציים המשיבים מכירים וחשים טוב יותר מאשר את הגופים החוץ קיבוציים.

3. תחושת החוסן הקהילתי של הקיבוץ

תחושת החוסן האישי נבדקה על ידי מידת הביטחון במערכת הקהילתית הסובבת, הרגשת השייכות לקהילה ונקודות תורפה אפשריות בחוסן הקהילתי.

א. הביטחון במערכת הקהילתית הסובבת

הלוח הבא בוחן את הביטחון של המשיבים במעטפת הקהילתית בה הם גרים: קיומן של עזרה הדדית, יכולת ההתארגנות למצבי חירום, היחסים בין הקבוצות השונות בקיבוץ והאמון שרוכשים למקבלי ההחלטות בקיבוץ.

לוח 7: מידת ההסכמה עם המשפטים הבאים בהקשר למשבר הקורונה הנוכחי (באחוזים)

מידת ההסכמה:	מועטה	בינונית	רבה	סה"כ
בקיבוצי קיימת עזרה הדדית ודאגה לאחר	9	19	72	100
קיבוצי מאורגן למצבי חרום לרבות משבר הקורונה	12	20	68	100
היחסים בין הקבוצות השונות בקיבוצי טובים	21	34	44	100
יש לי אמון רב במקבלי ההחלטות בקיבוץ	27	29	44	100

ענו על שאלות אלו 590 משיבים

הביטחון במעטפת הקהילתית: קרוב לשלושה רבעים מהמשיבים מציינים שבקיבוצם קיימת עזרה הדדית ודאגה לאחר וכשני שלישים סבורים שקיבוצם מאורגן היטב למצבי חירום ולמשבר הקורונה. פחות ממחצית (44%) מהמשיבים סבורים שקיימים יחסים טובים בין הקבוצות השונות בקיבוץ וגם פחות ממחצית מהמשיבים נותנים אמון רב במקבלי ההחלטות בקיבוץ.

ב. הרגשת השייכות לקהילה

ההון החברתי של המשיבים נבדק אף הוא. כלומר, עד כמה הם סומכים על סביבתם החברתית ועזרתה בעת מצוקה.

לוח 8: מידת ההסכמה עם המשפטים הבאים המתייחסים למעטפת הקיבוצית בעת הקורונה (אחוזים)

מידת ההסכמה עם המשפטים הבאים:	במידה מועטה	במידה בינונית	במידה גבוהה	סה"כ
אני יכול/ה לסמוך על אנשים בקיבוץ שיעזרו לי במקרה של משבר לרבות משבר הקורונה	14	21	65	100
אני מרגיש/ה שייך למקום מגורי	11	12	77	100
אני גאה במקום מגורי	9	15	76	100
האנשים בקיבוץ שלי יודעים מה תפקידם במצב חירום, כולל משבר הקורונה הנוכחי	13	26	61	100
בקיבוץ שלי שוררים יחסי אמון בין הגרים בו	22	37	41	100

ענו על שאלות אלו 590 משיבים.

ניתן לראות מלוח 8 שקרוב לשני שלישים מהמשיבים מציינים שהם יכולים לסמוך על אנשים בקיבוץ שיעזרו להם בעת משבר וכן שהם יודעים מה תפקידם בעת זו. אחוז נמוך יותר (41%) מהמשיבים סבור שקיימים יחסי אמון בין הגרים בקיבוץ.

אתגרי הקיבוץ המרכזיים בעת הקורונה

להלן מספר ציטוטים המתייחסים לאתגרי החוסן הקהילתי-הדאגה הרוחבית לכל תחומי החיים הציטטות ממחישות את דעת המשיבים לנושא ואין להתייחס לכמות הערות אלא למהותן בלבד.

שיפור הלכידות החברתית - ליצר לחברים חוסן נפשי ובריאותי, לשמור על קשר בין חברי הקיבוץ, עזרה לחלש ובעיקר לאוכ' המבוגרת, לתמוך בחבר בהיבט הרגשי, וליזום מפגשים חברתיים מהנים, ניהול שגרה (מוסדות פתוחים וכו') תוך שמירה על ההנחיות והבריאות, טיפוח יחסי גומלין טובים בין החברים, ליצר תחושת יחד, חוסן חברתי והגדלת רווחת החבר הפשוט.

"לשמור על פרופורציות ולנהל משבר מתמשך במינימום פגיעה במערכות החיוניות".

טיפול ביחסים בין החברים הוותיקים לחברים החדשים והסכמה על מידת השיתופיות והסולידריות.

לדאוג לרווחה חברתית בכל שכבות הגיל: המטרות בחיי הקיבוץ הן לוודא שאין משפחות שמגיעות לעוני, לוודא בריאות תקינה ומטופלת, לוודא שהבודדים לא נשארים לבד, להמשיך להאמין שיהיה טוב וש אפשר למצוא אתגרים מתאימים וחדשים ליחד שלנו, ולמנוע מצבי בדידות,

"לווסת ולרכך עבורנו את הגזרות שבאות מהמשלה - וזה נעשה מצויין".

לדאוג לביטחון חברי הקיבוץ: "הקניית ביטחון ממשי וגם הקניית תחושת ביטחון אישי וקהילתי".

ג. נקודות תורפה אפשריות בחוסן הקהילתי – מידת קיומן של תופעות חברתיות חריגות

בעת הקורונה, המגבלות שהוטלו והחששות שבאו בעקבותיה גרמו בכלל הארץ לעליה בשיעורי האלימות במשפחה, עוני, פיטורין מעבודה ואבטלה גלויה. בדקנו נושאים אלה בעת הקורונה. הממצאים מובאים בלוח הבא.

לוח 9: קיומן של תופעות חברתיות חריגות בין חברי הקיבוץ – השוואה לפני ובזמן הקורונה (באחוזים).

סה"כ	יש יותר ממקרים בודדים	יש מקרים בודדים	לא קיים	
100	5	47	48	א. אלימות במשפחה
100	8	36	56	ב. עוני
100	18	59	23	ג. פיטורין מעבודה בקיבוץ
100	32	60	8	ד. אבטלה גלויה

- אלימות במשפחה: כמחצית המשיבים סבורים שיש מקרים בודדים של אלימות במשפחה וקרוב למחצית מציינים שהתופעה לא קיימת בקיבוצם.
- עוני: מעל למחצית המשיבים מציינים שלא קיימת תופעת עוני בקיבוצם ועוד כשליש שקיימים רק מקרים בודדים.
- פיטורין מעבודה בקיבוץ: כרבע (23%) מהמשיבים סבורים שאין פיטורין מעבודה בקיבוץ וכחמישית מציינים שיש יותר ממקרים בודדים בודדים כאלה.
- אבטלה גלויה: בסקר זה חלה עליה בשיעור הסבורים שקיימת אבטלה גלויה בקיבוץ. בסקר דעת קהל בינואר 2020 כרבע (24%) סברו שהיא קיימת ובאוגוסט 2020 חלה עליה וכשליש (32%) סבורים כך.

לסיכום, ניתן לראות, שתופעות הפיטורין והאבטלה תדירות יותר מאשר תופעות העוני והאלימות במשפחה שהן נדירות יותר.

4. תחושת החוסן האישי בימי הקורונה

א. הערכת המצב האישי בתחומים השונים

מצבם הכלכלי, החברתי והבריאותי של המשיבים וכן ביטחונם לגבי העתיד מוצגים בלוח הבא.

לוח 10: המצב האישי בתחומים שונים בזמן הקורונה (באחוזים).

סה"כ	טוב	בינוני	גרוע	
100	70	24	6	א. מצבך הכלכלי
100	73	21	6	ב. מצבך החברתי האישי
100	64	27	9	ג. הביטחון האישי לגבי עתידך

השיבו כ-586 משיבים

מצבם הכלכלי, החברתי והביטחון האישי לגבי העתיד של רוב המשיבים טוב. כשלושה רבעים מהמשיבים מציינים שמצבם הכלכלי והחברתי טוב. כשני שלישים מציינים שמצב הביטחון האישי שלהם טוב.

אתגרי הקיבוץ המרכזיים בעת הקורונה

להלן מוצגים אתגרי הקיבוץ המתייחסים לתחום הבריאות המופקד על הטיפול במגפת הקורונה בקיבוצים. הציטטות ממחישות את דעת המשיבים לנושא ואין להתייחס לכמות ההערות אלא למהותן בלבד.

לשמור על כללי הזהירות המוכתבים ע"י משרד הבריאות כדי להימנע מהדבקה, למנוע פגיעת המחלה בתושבים, העלאת מודעות התושבים לכללי הזהירות, לדאוג למניעת התפשטות המחלה, עזרה לאנשים בבידוד.

להבטיח את בריאות החברים ובריאות הנפש (מורל), בטחון בריאותי לחברי הקבוץ וילדיהם, להבטיח את הטיפול הרפואי ככל שנצטרך, לעבור את התקופה ללא קורונה בקיבוץ.

"לדאוג למבוגרים שהם בקבוצת הסיכון, כשלחלקם אין כאן בנים ובנות החיים בקיבוץ אלא מחוץ ליישוב."

ב. דאגות וחששות

נבדקו גם החששות הקיימים בקרב הגרים בקיבוץ ממצבם הכלכלי העתידי לאור הקורה בעת הקורונה.

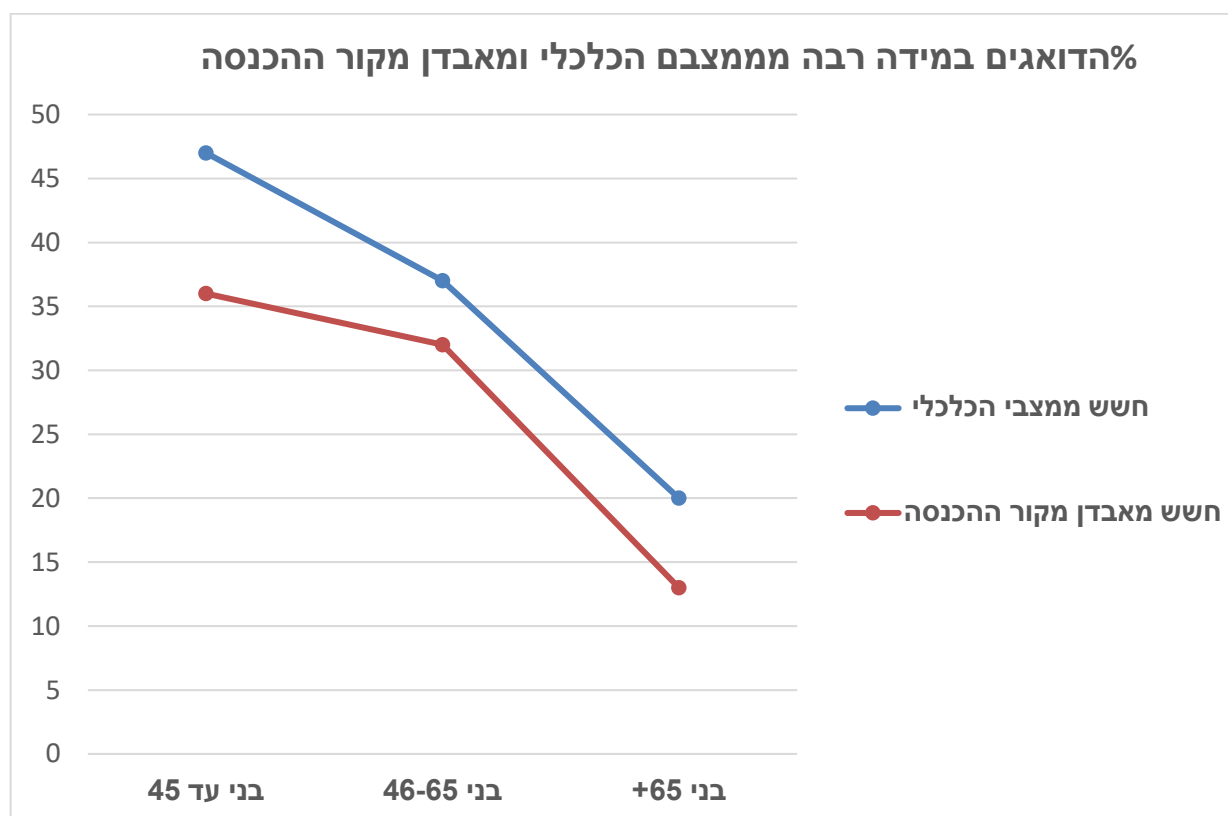
לוח 11: המידה בה מדאיגים הנושאים הבאים (באחוזים).

מועטה	בינונית	רבה	סה"כ	
63	24	13	100	א. המצב הביטחוני
33	33	33	100	ב. המצב הכלכלי שלך
50	24	26	100	ג. החשש מאבדן מקור ההכנסה שלך
69	19	12	100	ד. שאצטרך לוותר על דברים חשובים תמורת תרופות
51	20	29	100	ה. שלא אוכל לממן צרכים של הילדים שלי

* על שאלות אלו ענו כ-585 משיבים

הדאגה המועטה ביותר היא מהצורך לוותר על דברים חשובים תמורת תרופות ומהמצב הביטחוני – כשני שלישים מהמשיבים כמעט ואינם מודאגים מכך. הדאגה הרבה ביותר היא מהמצב הכלכלי האישי המדאיג בשתי התקופות כשליש מהמשיבים. אחריו בסדר יורד נמצא החשש של אי יכולת לממן את הצרכים של הילדים – הוא מדאיג קצת פחות משליש מהמשיבים והחשש מאבדן מקור הפרנסה מדאיג כרבע מהמשיבים.

באיור הבא יוצגו ההבדלים ביין קבוצות הגיל בחשש מהמצב הכלכלי שלהם.

מהאיור ניתן לראות שככל שהגיל עולה יורד החשש מהמצב הכלכלי ומאובדן מקור הפרנסה. כך, שיעור

החוששים ממצבם הכלכלי ומאבדן מקור ההכנסה בקבוצת הגיל המבוגרת הוא הנמוך ביותר (20%-ו-13% בהתאמה) וחששה של קבוצת הגיל הצעירה הוא רב יותר (47% חוששים ממצבם הכלכלי ו-36% חוששים מאבדן מקור פרנסתם).

ג. פגיעה כלכלית בעת הקורונה

כשני שליש המשיבים (66%) מציינים שלא נפגעו כלכלית מהקורונה וכשליש שנפגעו במידה בינונית או רבה. נמצאו הבדלים בין קבוצות הגיל המוצגים בלוח הבא:

לוח 12: אחוז המציינים שלא נפגעו כלכלית בעת הקורונה

קבוצת הגיל	עד 45	46-65	66-100
אחוז המציינים <u>שלא הייתה</u> פגיעה כלכלית	57	66	73

רבים המבוגרים (73%) מאשר גילאי הביניים (66%) והצעירים (57%) במקביל, רבים הצעירים המציינים שלא נפגעו כלכלית בעת הקורונה. במקביל, רבים הצעירים (43%) מגילאי הביניים (34%) ומהמבוגרים (27%) המציינים שנפגעו במידה בינונית או רבה.